

Emilia Urszula Wróblewska

Inwestycje lokalne jako instrument rozwoju społeczno- -gospodarczego, na przykładzie gminy Ryki

Local investments as an instrument of social-economic development on
the example of the Ryki Community

Inwestycje gmin w Polsce są ważnym czynnikiem ich rozwoju. Analiza działalności inwestycyjnej gminy Ryki położonej na terenie województwa lubelskiego przeprowadzona w oparciu o dokumenty planistyczne, takie jak Wieloletni Plan Inwestycyjny i Lokalny Program Rewitalizacji jest przedmiotem niniejszego artykułu. Na podstawie zawartych w artykule badań można wnioskować, iż gmina ta nie posiada zbyt ambitnych planów inwestycyjnych, a główne kierunki wydatków inwestycyjnych dotyczą transportu i łączności oraz oświaty i wychowania.

Wstęp

Publiczna działalność inwestycyjna rozpoczyna się od wymiaru lokalnego na najniższym szczeblu zarządzania, a więc od gminy. Inwestycje dotyczące małych jednostek terytorialnych stanowią bardzo istotny element stymulacji rozwoju kraju, a ich realizacja przyczynia się do polepszania warunków życia i pracy ludności.

Wejście do Unii Europejskiej w 2004 roku otworzyło przed Polską wiele możliwości, w tym w zakresie inwestycji i ułatwiło pokonywanie barier dzielących nas od wyżej rozwiniętych krajów Europy. Nowe możliwości polegają w dużej mierze na pomocy w finansowaniu przedsięwzięć inwestycyjnych.

Pożądaną jest, by publiczna infrastruktura techniczno-ekonomiczna ogólnego i specjalnego przeznaczenia była czynnikiem sprzyjającym w podejmowaniu działalności gospodarczej i rozwijaniu przedsiębiorczości. W związku z tym powinno się zwracać uwagę na jej rozwój także w wymiarze lokalnym, zwłaszcza gminnym.

Wiele obszarów Polski posiada utrudniony dostęp do niektórych usług i urządzeń. Takie zróżnicowanie można zauważyć pomiędzy miejscowościami, będącymi mniejszymi lub większymi skupiskami ludności.

Przemiany społeczno-gospodarcze występujące w związku z procesem transformacji toczącym się od 1989 roku ulegają obecnie przyspieszeniu ze względu na akumulację krajowych środków budżetowych i pomocowych. Jednocześnie infrastruktura straciła jednolity własnościowo charakter. Zauważalna jest wzrostowa tendencja dotycząca ilości inwestycji samorządu terytorialnego, różnego typu organizacji politycznych, kościelnych, społecznych, czy też osób fizycznych¹.

Celem artykułu jest poznanie roli inwestycji lokalnych w rozwoju gminy, na przykładzie gminy Ryki, należącej do województwa lubelskiego. Zilustrowanie procesów inwestycyjnych na poziomie lokalnym tym właśnie przykładem ma swoje

---

¹ A. Kowalski: Inwestycje lokalne i źródła ich finansowania, Wydawnictwo IERiGŻ Warszawa 2006, s. 7.

uzasadnienie m.in. dlatego, że wcześniej niedoinwestowane tereny Polski Wschodniej cechuje obecnie największa dynamika inwestowania.

W niniejszym opracowaniu zostały szczegółowo zanalizowane dokumenty planistyczne tej gminy dotyczące inwestycji, pod kątem ich skali, kierunków oraz źródeł finansowania. Gmina planuje kontynuację działalności inwestycyjnej na swoim terytorium w ramach ograniczonych funduszy i przy uwzględnieniu istniejących przeszkód administracyjno-prawnych.

Zgodnie z obecnym podziałem administracyjnym Polski gmina Ryki usytuowana jest na północnym zachodzie województwa lubelskiego, na skrajnej części południowej Niziny Mazowieckiej, a dokładniej na Wysoczyźnie Siedleckiej. Leży ona na trasie pomiędzy Warszawą, a Lublinem. Od Warszawy oddalona jest o 100 km, a od Lublina o 64 km².

Miasto i gmina Ryki należą do powiatu ryckiego i wraz z miastem Dęblin stanowią najważniejsze ośrodki powiatu. Pozostałe gminy tego powiatu to: Kłoczew, Nowodwór, Stężycza, i Ułęż³.

Według danych GUS z roku 2008 powiat rycki zajmował 615 km², z czego 162 km² to obszar gminy Ryki, w tym 28 km² to obszar miasta Ryki. Gmina Ryki pod względem wielkości jest największą w powiecie. We wspomnianym roku zamieszkiwało ją 20.380 osób. W skali powiatu jest ona zaliczana do średnio zaludnionych.

Głównym przemysłem gminy Ryki jest przetwórstwo rolno-spożywcze, a istotny jej element stanowią uprawy ogrodnicze⁴.

Materiał i metoda

Niniejszy artykuł powstał w oparciu o literaturę przedmiotu z zakresu działalności inwestycyjnej, informacje pochodzące z Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Regionalnych) dotyczące tej gminy oraz dokumenty planistyczne w postaci Lokalnego Programu Rewitalizacji Ryk i Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki na lata 2008-2015. Materiał został opracowany z użyciem metody opisowej, porównawczej i statystycznej. Wyniki badań zaprezentowano przy pomocy rysunków.

Charakterystyka działalności inwestycyjnej w terenie - tendencje

Dzięki unijnym środkom z programów operacyjnych na lata 2007-2013 finansowanie inwestycji może się odbywać w formie montażu finansowego, polegającego na wykorzystywaniu różnych źródeł finansowania. Jest wiele przykładów stosowania tej nowoczesnej metody, chociaż występują liczne problemy praktyczne z jej wdrożeniem.

Według szacunków podawanych przez regionalny serwis informacyjny Podlasia, w województwie lubelskim zostaną wkrótce zrealizowane gminne inwestycje na ponad 160 mln złotych. Przedsięwzięcia wodociągowe, kanalizacyjne i związane z gospodarką odpadami mają być dofinansowane w kwocie ponad 75 mln w ramach

² J. Hoffman: Powiat rycki., Wydawnictwo „JUR-MANN”, Tuchola 2005, s. 4.

³ Lokalny Program Rewitalizacji Ryk, Ryki 2008, s. 15.

⁴ Informator miejski, Wydawnictwo „SYSTEM PERFECT” s. c., Bydgoszcz 1997, s. 1.

działania "Podstawowe usługi dla gospodarki i ludności wiejskiej" z unijnego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW)⁵.

Inwestycje te mają przyczynić się do poprawy poziomu i jakości życia miejscowej ludności. Pozwolą również na realizację zadań wspierających działalność producentów rolnych na wsi. Dzięki poprawie systemu kanalizacyjnego, wodociągowego oraz gospodarki odpadami gminy tego regionu staną się atrakcyjniejsze gospodarczo. Uzbrojenie terenu w sieci komunalne pozwoli na lokalizację nowych podmiotów gospodarczych, co będzie miało wpływ na przyspieszenie wzrostu gospodarczego i spadek bezrobocia na tamtych terenach.

W planach inwestycyjnych dominują wydatki na szeroko rozumianą infrastrukturę techniczną. Tego celu dotyczy więcej niż połowa inwestycji wojewódzkich i powiatowych oraz ponad dwie trzecie spośród wszystkich inwestycji gminnych. Pod względem wysokości wydatków na pierwszym miejscu, spośród wszystkich rodzajów inwestycji samorządowych, plasują się drogi i komunikacja - jako najważniejszy tytuł inwestycyjny, a następnie gospodarka komunalna oraz budowa obiektów sportu i rekreacji. Za ważne uznaje się również wydatki na przedsięwzięcia przyciągające inwestorów prywatnych, w tym zagranicznych⁶. Wspierane jest więc przez jednostki samorządu terytorialnego przygotowywanie rezerwy terenów inwestycyjnych. Dzięki temu zagospodarowuje się m.in. wiele terenów przemysłowych, gdzie powstają nowoczesne zakłady, tworząc nowe miejsca pracy. Korzysta się przy tym z inkubatorów przedsiębiorczości, stref aktywności gospodarczej, parków przemysłowo-technologicznych i potencjału Specjalnych Stref Ekonomicznych.

Władzom lokalnym zwykle nie brakuje determinacji do inwestowania gdyż znajdują się pod społeczną presją potrzeb mieszkańców. Do trudności zaliczane są długie procedury, niweczące często dobre, ale ryzykowne pomysły. Za przydatny natomiast specjaliści uznają plan zagospodarowania przestrzennego, chociaż czasem, w terenie, można usłyszeć opinie, że szybciej się inwestuje, gdy takiego planu nie ma.

Według raportu TNS OBOP przeprowadzonego w ramach Ogólnopolskiego Programu na rzecz Zrównoważonego Rozwoju Społeczności Lokalnych "Gospol kibicuje klimatowi" za główną barierę ich rozwoju uważany jest nadal brak środków finansowych. Na inwestycje gminy mogą obecnie uzyskać dofinansowanie, i ze środków krajowych, i z unijnych. Do źródeł środków unijnych należą Regionalne Programy Operacyjne, Program Operacyjny Rozwój Polski Wschodniej oraz Program Rozwoju Obszarów Wiejskich.

Bardzo ważnym kierunkiem inwestycji stają się obecnie przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury proekologicznej, w tym energetycznej. W Programie Operacyjnym „Infrastruktura i Środowisko” powstały dwie osie priorytetowe pozwalające sfinansować przedsięwzięcia dotyczące odnawialnych źródeł energii, modernizacji infrastruktury oraz bezpieczeństwa energetycznego. Dofinansowanie takie może wynieść od 10 do 40 mln zł w zależności od zdolności finansowych danej gminy i

---

⁵ P. Batóg: Lubelskie gminy zainwestują ponad 160 mln złotych: http://www.wnp.pl/wiadomosci/lubelskie-gminy-zainwestuja-ponad-160-mln-zl,101368_6_0_0_0.html, 09.02.2010.

⁶ T. Gańczarczyk: W co i jak inwestują samorzady lokalne?: <http://www.wnp.pl/artykuly/w-co-i-jak-inwestuja-samorzady-lokalne,5655.html>, 15.08.2009.

jej położenia⁷. Jednak większość gmin w Polsce nie podjęła jeszcze decyzji w sprawie zaangażowania się w budowę odnawialnych źródeł energii w latach 2010-2012⁸.

Do tradycyjnych, podejmowanych od lat rodzajów inwestycji należą natomiast inwestycje w kanalizację i oczyszczalnie ścieków. W Polsce nie ma wystarczającej ilości takich instalacji. Powinny je do 2015 r. mieć wszystkie aglomeracje przekraczające 2 tys. mieszkańców. A na te inwestycje, według szacunków, konieczne jest ok. 73 mld zł, z czego już 11 mld wydano⁹.

Przyszłościowym i jednym z bardzo ważnych rodzajów inwestycji infrastrukturalnych jest również zapewnienie możliwości korzystania z internetu. O ile w miastach współczynnik dostępu do tego nowoczesnego narzędzia komunikacyjnego jest na dobrym poziomie, to na wsi nadal pozostaje niski¹⁰. Na realizację tego zamierzenia zapewniono pieniądze, uchwalono regulacje prawne albo są one w trakcie opracowywania. Zatem do pracy powinny przystąpić społeczności lokalne.

W finansowaniu i realizacji inwestycji infrastrukturalnych za użyteczną formę organizacyjną uważa się partnerstwo publiczno-prywatne (PPP). Zastosowanie PPP umożliwiłoby zarówno powstawanie infrastruktury, jak i rozwój komunalnego budownictwa mieszkaniowego w Polsce¹¹.

Analiza dokumentów planistycznych dotyczących inwestycji w gminie Ryki

Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Ryki na lata 2008-2015

Ważnym dokumentem odnoszącym się do działalności inwestycyjnej gminy jest Wieloletni Plan Inwestycyjny (WPI), określający zamierzenia gminy dotyczące inwestycji, jakie mają być realizowane w okresie kilku lat¹².

Zgodnie ze „Strategią Rozwoju Lokalnego Gminy Ryki na lata 2008-2015” Misją gminy Ryki jest „Zrównoważony rozwój społeczno-gospodarczy Gminy i systematyczna poprawa warunków życia jej mieszkańców”¹³. Cele strategiczne sformułowane w tym dokumencie są następujące:

1. Wzrost konkurencyjności Gminy Ryki poprzez rozbudowę infrastruktury drogowej, teleinformatycznej, terenów inwestycyjnych i ochrony środowiska.

⁷ P. Batóg: Czy polskie gminy stać na ekologię: http://www.wnp.pl/wiadomosci/czy-polskie-gminy-stac-na-ekologie,110928_1_0_0_0.html, 26.05.2010.

⁸ R. Kerger: 6 proc. polskich gmin zainwestuje w energię ze źródeł odnawialnych w najbliższych trzech latach...: http://www.wnp.pl/wiadomosci/6-proc-polskich-gmin-zainwestuje-w-energie-ze-zrodel-odnawialnych-w-najblizszych-trzech-latach,94745_1_0_0_0.html, 23.11.2009.

⁹ Gminy planują miliardowe inwestycje w kanalizację: http://www.wnp.pl/wiadomosci/gminy-planuja-miliardowe-inwestycje-w-kanalizacje,84976_6_0_0_0.html, Rzeczpospolita, 17.07.2009.

¹⁰ J. Maślanek: Polacy daleko od sieci: <http://www.wnp.pl/artykuly/polacy-daleko-od-sieci,5853.html>, 01.11.2009.

¹¹ A. Aumiller: Dzięki partnerstwu publiczno-prywatnemu powstanie 1,7 mln mieszkań: http://www.wnp.pl/wiadomosci/aumiller-dzieki-partnerstwu-publiczno-prywatnemu-powstanie-1-7-mln-mieszkan,26098_6_0_0_0.html, PAP, 13.06.2007.

¹² W. Misiąg: Budżet gminy dla praktyków. Wzory i przykłady uchwał, MUNICIPIUM SA, Wydawnictwo Samorządu Terytorialnego, Warszawa 2004, s. 93.

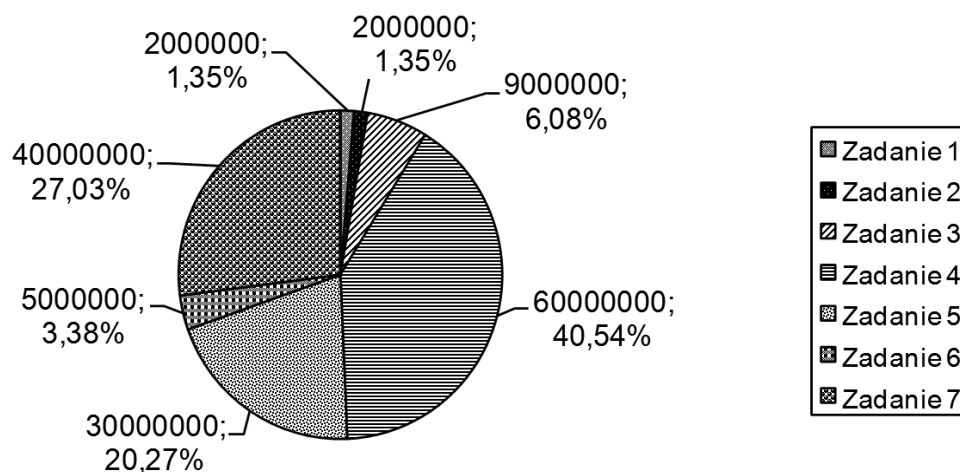
¹³ Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXII/122/2008 Rady Miejskiej w Rykach z dnia 6 marca 2008 r.), s. 55.

2. Poprawa warunków życia mieszkańców Gminy Ryki.
3. Rozwój turystyki w oparciu o walory i zasoby środowiska przyrodniczego oraz dziedzictwa kulturowego¹⁴.

W ramach dwóch pierwszych celów przewidziane są zadania zawarte w „Wieloletnim Planie Inwestycyjnym na lata 2008-2015”. Realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego ma przyczynić się w dłuższej perspektywie do wdrożenia Wizji: „Gmina Ryki-Mój Dom”.

Według planów, inwestycje zawarte w WPI pochłoną łącznie 245 mln zł, z czego ok. 60%, tj. 148 mln zł będzie przeznaczony na inwestycje celu strategicznego 1, a pozostałe ok. 40% na inwestycje celu strategicznego 2 (97 mln zł). Określone w tych dokumentach środki finansowe na realizację tych przedsięwzięć pochodzą zarówno ze źródeł własnych, jak i źródeł zewnętrznych.

Zgodnie z celem strategicznym 1, w WPI zostało wyróżnionych 7 zadań. Rozdysponowanie środków na poszczególne zadania tego celu przedstawia rysunek 1.

- Zadanie 1 – „Budowa drogi gminnej we wsi Swaty łączącej drogi powiatowe”,
Zadanie 2 – „Budowa drogi gminnej Bazanów Kasinek-Trzcianki”,
Zadanie 3 – „Kompleksowe uzbrojenie terenu inwestycyjnego wraz z budową drogi dojazdowej w Rykach”,
Zadanie 4 – „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków wraz z systemami kanalizacji zbiorczej w Rykach”,
Zadanie 5 – „Kompleksowe uzbrojenie terenu osiedla Słowackiego-Południe wraz z budową dróg”,
Zadanie 6 – „Budowa kanalizacji burzowej wraz ze zbiornikiem pierwszej fazy zanieczyszczeń dla miasta Ryki”,
Zadanie 7 – „Budowa kanalizacji na obszarach wiejskich Gminy Ryki”.

Rysunek 1

Nakłady na zadania inwestycyjne planowane do wykonania w ramach Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 w zakresie celu strategicznego 1 (w złotych i procentach)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 (Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIII/125/2008 Rady Miejskiej w Rykach z dnia 31 marca 2008 r.), s. 1-2.

¹⁴ Ibidem.

Wynika z niego, że zadaniami o najwyższych kosztach w ramach celu strategicznego 1, stanowiącymi łącznie, według planu, prawie 90% wszystkich wydatków na inwestycje tego celu, są kolejno zadania 4, 7 i 5, dotyczące głównie budowy infrastruktury kanalizacyjno-ściekowej.

Wykonanie w 2008 roku planowanych na ten rok zadań (zadania 1, 2, 3, 4) odbiegało od planu i wyglądało następująco:

- Na planowane zadanie „Budowa drogi gminnej we wsi Swaty łącząca drogi powiatowe” według uchwały przeznaczono 300 tys. Niestety zadania tego nie wykonano.
- Na zadanie „Budowa drogi gminnej Bazanów-Krasinek-Trzcianki” według uchwały przeznaczono również 300 tys. zł. Kwota ta po zmianach wyniosła jedynie 12 tys. zł. i tylko w tej okrojonej formie zadanie wykonano.
- Planowane nakłady na „Kompleksowe uzbrojenie terenu inwestycyjnego wraz z budową drogi dojazdowej w Rykach”, zgodnie z uchwałą miały wynieść 1 mln zł. Niestety zadania nie zrealizowano.
- „Rozbudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków z systemami kanalizacji zbiorczej w Rykach” miała kosztować według uchwały 3 mln zł. Kwotę tę zmniejszono jednak zaledwie do 38 tys. zł i zadanie tylko w tej formie zostało wykonane.

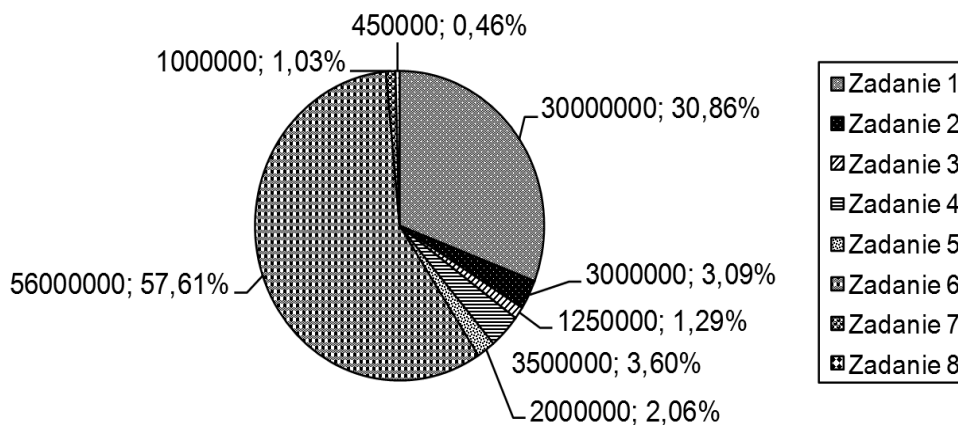
Z ww. zestawienia widać, iż w praktyce wymienione powyżej zadania inwestycyjne prawie zupełnie nie zostały wykonane – nastąpiła rezygnacja z finansowania.

Rysunek 2 przedstawia z kolei strukturę planowanych wydatków w ramach celu strategicznego 2, w kwocie ogólnej 97 mln zł, w podziale na 8 zadań inwestycyjnych. Największe nakłady - na sumę 86 mln zł przewidziano na zadanie 6 „Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Rykach” oraz na zadanie 1 „Rewitalizacja miasta Ryki”, co stanowi prawie 90% wszystkich planowanych na omawiany cel strategiczny wydatków.

Analizując przedmiot zadań celu strategicznego 2, można stwierdzić, że dotyczą one przede wszystkim poprawy warunków w miejscowych szkołach (budowa sal gimnastycznych), jak również budowy sali treningowej, kompleksu sportowo-rekreacyjnego, czy też polepszenia wizerunku miasta (remont dworu klasycystycznego).

Wykonanie inwestycji Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki w zakresie ww. celu (zadania 2, 3, 4, 5, 7, 8) w 2008 roku, podobnie jak dla celu 1, odbiegało od planu i przedstawiało się następująco:

- Na „Budowę sali gimnastycznej przy SP nr 1 w Rykach” uchwalono budżet w wysokości 1 mln zł. Zadania jednak nie zrealizowano.
- „Budowa sali gimnastycznej przy ZSO nr 3 w Leopoldowie” zgodnie z uchwałą miała się wiązać z kosztami 589 tys. zł. Po zmianach budżet zadania wynosił 278 tys. zł i zadanie to wykonano w ok. 1/3.
- Na „Budowę budynku szkoły podstawowej z oddziałem przedszkolnym i salą gimnastyczną w Rososzy” według uchwały zaplanowano kwotę 200 tys. zł. Została ona zmniejszona do 24 tys. zł. Zadanie to całkowicie zrealizowano.
- Na „Budowę sali treningowej z zapleczem socjalno-biurowym w Rykach” według uchwały ustalono kwotę 1 mln zł, ale budżet zmniejszono do 70 tys. zł. i zadanie w tej formie zrealizowano.
- Zadań nr 7 i 8 nie wykonano.

Zadanie 1 – „Rewitalizacja miasta Ryki”,
Zadanie 2 – „Budowa sali gimnastycznej przy SP nr 1 w Rykach”,
Zadanie 3 – „Budowa sali gimnastycznej przy ZSO nr 3 w Leopoldowie”,
Zadanie 4 – „Budowa budynku szkoły podstawowej z oddziałem przedszkolnym i salą gimnastyczną w Rososzy”,
Zadanie 5 – „Budowa sali treningowej z zapleczem socjalno-biurowym w Rykach”,
Zadanie 6 – „Budowa kompleksu sportowo-rekreacyjnego w Rykach”,
Zadanie 7 – „Budowa sieci MAN w technologii ISEE 802.11.”,
Zadanie 8 – „Wymiana poszycia dachowego, stolarki okiennej i remont elewacji na zabytkowym budynku dworu klasycystycznego w Rykach”.

Rysunek 2

Nakłady na zadania inwestycyjne planowane do wykonania w ramach Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 w zakresie celu strategicznego 2 (w złotych i procentach)
Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Wieloletniego Planu Inwestycyjnego Gminy Ryki na lata 2008-2015* (Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIII/125/2008 Rady Miejskiej w Rykach z dnia 31 marca 2008 r.), s. 2-3.

Gminne plany inwestycyjne nie zabezpieczają pełnego pokrycia kosztów ujętych w planie inwestycji. W praktyce w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym gminy Ryki przewidziano sumę w kwocie 47 mln zł co pozwoli na sfinansowanie zaledwie 19% kosztów inwestycji. 17 % tej sumy pochodzi z budżetu gminy, a 83% stanowią środki zewnętrzne.

Środki własne pochodzą z budżetu gminy Ryki. Do zewnętrznych źródeł finansowania należą:

1. Środki innych partnerów zaangażowanych w osiągnięcie celów strategicznych,
2. Środki unijne przeznaczone na politykę strukturalną i spójności,
3. Środki międzynarodowych instytucji finansowych¹⁵.

Ze względu na udział pomocy strukturalnej Unii Europejskiej realizacja Strategii Rozwoju Lokalnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 będzie wymagała od gminy stosowania się do zasad i procedur obowiązujących w prawie wspólnotowym.

¹⁵ Ibidem, s. 61.

Lokalny Program Rewitalizacji Ryk

Programem rewitalizacji nazywamy „opracowany, przyjęty i koordynowany przez gminę program wieloletnich działań w sferze przestrzennej, technicznej, społecznej i ekonomicznej, prowadzący w założonym w nim okresie do wyjścia obszaru ze stanu kryzysowego i stworzenia warunków do jego rozwoju, opracowany i realizowany na zasadach określonych w ustawie”¹⁶. Program rewitalizacji musi zawierać konkretne projekty rewitalizacyjne planowane do realizacji na terytorium nim objętym. Składa się on z czterech zasadniczych części: ogólnej, inwestycyjno-budowlanej, społecznej i ekonomicznej¹⁷. Formalnie, dane terytorium może podlegać procesowi rewitalizacji, jeśli spełnione są określone warunki, m.in. musi charakteryzować się wysoką stopą długotrwałego bezrobocia, wysokim poziomem wykluczenia i ubóstwa, czy też niekorzystnymi trendami demograficznymi.

Lokalny Program Rewitalizacji Ryk (LPR) za główne zadania uznaje stworzenie warunków sprzyjających rozwojowi gospodarczemu miasta, podniesienie atrakcyjności turystycznej, zwiększenie bezpieczeństwa w mieście poprzez rozbudowę systemu monitoringowego centralnej części miasta i poprawę poziomu życia mieszkańców.

Widocznym efektem realizacji celów zawartych w Programie przewidzianych na lata 2008-2014, będzie:

1. Rewaloryzacja zabytków i ich okolicznej przestrzeni,
2. Poprawa estetyki przestrzeni miasta,
3. Poprawa bezpieczeństwa,
4. Podniesienie atrakcyjności zasobów kulturalnych miasta,
5. Wzrost atrakcyjności turystycznej,
6. Rozwój i aktywizacja małej i średniej przedsiębiorczości, przede wszystkim usług, co przyczyni się do wzrostu zatrudnienia i ilości miejsc pracy,
7. Ulepszenie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej¹⁸.

Opracowanie Lokalnego Programu Rewitalizacji Ryk pozostaje we wzajemnym związku z lokalnymi, regionalnymi i krajowymi dokumentami strategicznymi.

Zgodnie z wymaganiami dla LPR kryteriami, w Rykach został wyznaczony teren do rewitalizacji oznaczony jako Obszar I. Na obszarze tym usytuowanym w centralnej części miasta występują takie zjawiska kwalifikujące go do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych, jak:

1. Degradacja budynków oraz infrastruktury technicznej,
2. Wysoki wskaźnik bezrobocia,
3. Niski wskaźnik działalności gospodarczej w sektorze turystycznym,
4. Niski poziom efektywności energetycznej budynków,
5. Niedostosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych,
6. Wysoki wskaźnik zagrożenia przestępczością¹⁹.

¹⁶ Założenie do projektu ustawy o rewitalizacji obszarów miejskich, Ministerstwo Infrastruktury, 2005, www.mi.gov.pl, s. 5, 10.12.2008.

¹⁷ Podręcznik rewitalizacji. Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, UMiRM, Warszawa 2003, s. 40.

¹⁸ Lokalny Program Rewitalizacji Ryk, Ryki 2008, s. 5.

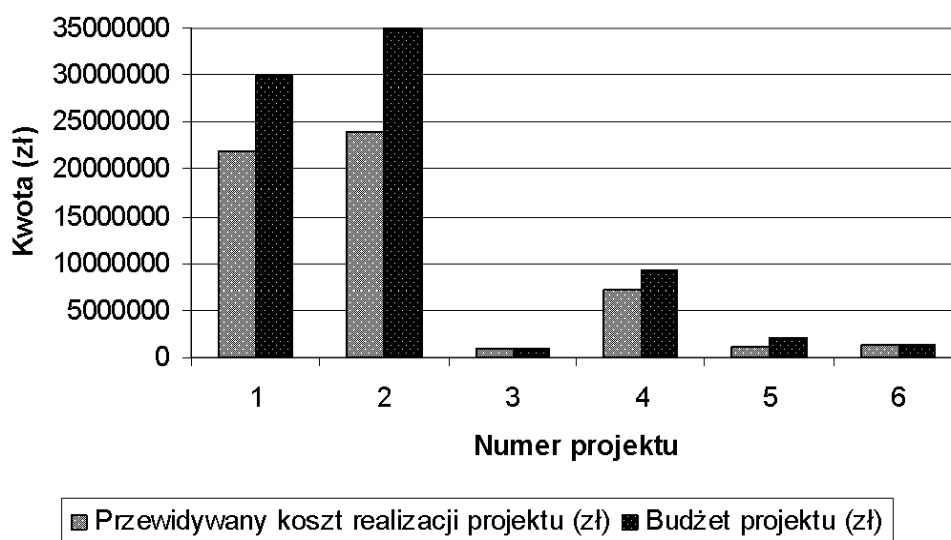
¹⁹ Ibidem, s. 75-78.

Zdefiniowaniem głównych kierunków działań w ramach rewitalizacji zajął się Zespół Zadaniowy powołany w Urzędzie Miasta Ryki i partnerzy społeczni – przedstawiciele parafii oraz Spółdzielni Mieszkaniowej²⁰.

Lokalny Program Rewitalizacji Ryk zawiera 6 zadań mających na celu poprawę estetyki miasta i utrzymanie w jak najlepszym stanie obiektów dziedzictwa kulturowego. Najdroższymi z nich są zadania 1 i 2 - remont rynku oraz rozbudowa kompleksu rekreacyjno-sportowego (rysunek 3).

Wszystkie spośród tych 6 przewidzianych do wykonania zadań, oprócz ostatniego, są finansowane ze środków własnych gminy oraz z RPO WL. "Rewitalizacja zabytkowego kompleksu sakralnego w Rykach" finansowana jest z Funduszu Parafialnego i EFRR.

- Projekt 1 – „Remont rynku wraz z kompleksową przebudową infrastruktury pieszej i kołowej w celu podkreślenia wartości staromiejskiej głównej części miasta Ryki”,
Projekt 2 – „Remont oraz rozbudowa kompleksu rekreacyjno-sportowego w obrębie obecnego stadionu sportowego oraz terenów towarzyszących stawowi Buksa”,
Projekt 3 – „Rewaloryzacja zabytkowego pałacu i parku”,
Projekt 4 – „Kompleksowe uzbrojenie terenu inwestycyjnego wraz z budową drogi dojazdowej”,
Projekt 5 – „Przebudowa i remont infrastruktury pieszej i kołowej oraz remont elewacji budynków w obrębie ulic Cichej, Wylot, Kanałowej, Wjazdowej oraz Przechodniej”,
Projekt 6 – „Rewitalizacja zabytkowego kompleksu sakralnego w Rykach”.

Rysunek 3

Przewidywany koszt brutto oraz budżet dotyczący realizacji projektów LPR Ryk

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Lokalnego Programu Rewitalizacji Ryk*, Ryki 2008, s. 79-88.

²⁰ Ibidem, s. 78.

Podsumowanie i wnioski

Zebrany materiał pozwolił na zilustrowanie praktycznego podejścia do procesu inwestowania na szczeblu niewielkiej, położonej z dala od większych ośrodków przemysłowych gminy miejsko-wiejskiej, charakterystycznej dla dużej części obszaru powiatowej, „prowincjonalnej”, wschodniej Polski.

Z analizy planów inwestycyjnych zawartych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Ryk oraz Wieloletnim Planie Inwestycyjnym wynika, iż nie uwzględniają one zbyt ambitnych zamierzeń perspektywicznych.

WPI Ryk na lata 2008-2015 koncentruje się przede wszystkim na realizacji dwóch celów strategicznych, tj. na zadaniach z zakresu transportu i łączności, oświaty i wychowania oraz budowy kanalizacji. LPR dla Ryk obejmuje z kolei głównie zadania remontowe służące poprawie wizerunku miasta i polepszeniu warunków życia miejscowej ludności. Można tu wymienić remont rynku, czy kompleksu rekreacyjno-sportowego, rewitalizację zabytkowego pałacu i parku oraz przebudowę infrastruktury pieszej i kołowej.

Wśród ewentualnych rekomendacji dla gminy wymienić można by np. budowę wspólnego centrum handlowo-rekreacyjnego i wspólną promocję z blisko położoną gminą Dęblin w celu pozyskania inwestorów. W gminie Dęblin również występuje wiele elementów sytuacji społeczno-gospodarczej charakteryzującej Ryki.

Nie uwzględnionym w dokumentach planistycznych gminy Ryki elementem są też potencjalne inwestycje w infrastrukturę energetyczną. Chodzi przede wszystkim o przedsięwzięcia z zakresu agroenergetyki, energetyki wiatrowej i kogeneracji, co wydaje się być dobrą propozycją dla analizowanej gminy.

Gmina, efektywnie inwestując środki pochodzące z różnych źródeł, może przyczynić się do poprawy życia społeczności lokalnej i podnieść swoją atrakcyjność zarówno w skali regionu, województwa, jak i kraju.

Literatura

1. Aumiller A.: Dzięki partnerstwu publiczno-privatnemu powstanie 1,7 mln mieszkań: http://www.wnp.pl/wiadomosci/aumiller-dzieki-partnerstwu-publiczno-privatnemu-powstanie-1-7-mln-mieszkan,26098_6_0_0_0.html, PAP, 13.06.2007.
2. Bank Danych Regionalnych Głównego Urzędu Statystycznego, GUS, Warszawa 2009.
3. Batóg P.: Czy polskie gminy stać na ekologię: http://www.wnp.pl/wiadomosci/czy-polskie-gminy-stac-na-ekologie,110928_1_0_0_0.html, 25.06.2010.
4. Batóg P.: Lubelskie gminy zainwestują ponad 160 mln złotych: http://www.wnp.pl/wiadomosci/lubelskie-gminy-zainwestuja-ponad-160-mln-zl,101368_6_0_0_0.html, 09.02.2010.
5. Ciepela D.: Walka o wiatraki: <http://www.wnp.pl/artykuly/walka-o-wiatraki,5779.html>, 01.10.2009.
6. Gańczarczyk T.: W co i jak inwestują samorzady lokalne?: <http://www.wnp.pl/artykuly/w-co-i-jak-inwestuja-samorzady-lokalne,5655.html>, 15.08.2009.
7. Gminy planują miliardowe inwestycje w kanalizację: http://www.wnp.pl/wiadomosci/gminy-planuja-miliardowe-inwestycje-w-kanalizacje,84976_6_0_0_0.html, Rzeczpospolita, 17.07.2009.

8. Kerger R.: 6 proc. polskich gmin zainwestuje w energię ze źródeł odnawialnych w najbliższych trzech latach...: http://www.wnp.pl/wiadomosci/6-proc-polskich-gmin-zainwestuje-w-energie-ze-zrodel-odnawialnych-w-najblizszych-trzech-latach,94745_1_0_0_0.html, 23.11.2009.
9. Lipski Z.: Ryki. Sięganie do korzeni., Stowarzyszenie Regionalne Małe Mazowsze, Ryki 2004.
10. Hoffman J.: Powiat rycki., Wydawnictwo „JUR-MANN”, Tuchola 2005.
11. Informator miejski, Wydawnictwo „SYSTEM PERFEKT” s. c., Bydgoszcz 1997.
12. Kowalski A.: Inwestycje lokalne i źródła ich finansowania, Wydawnictwo IERiGŻ, Warszawa 2006.
13. Lokalny Program Rewitalizacji Ryk, Ryki 2008.
14. Maślanek J.: Polacy daleko od sieci: <http://www.wnp.pl/artykuly/polacy-daleko-od-sieci,5853.html>, 01.11.2009.
15. Misiąg W.: Budżet gminy dla praktyków. Wzory i przykłady uchwał, MUNICIPIUM SA, Wydawnictwo Samorządu Terytorialnego, Warszawa 2004.
16. Nowak E., Pielichaty E, Poszwa M.: Rachunek opłacalności inwestowania, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1999.
17. Podręcznik rewitalizacji. Zasady, procedury i metody działania współczesnych procesów rewitalizacji, UMiRM, Warszawa 2003.
18. Strategia Rozwoju Lokalnego Gminy Ryki na lata 2008-2015 (Załącznik Nr 1 do Uchwały Nr XXII/122/2008 Rady Miejskiej w Rykach z dnia 6 marca 2008 r.).
19. Wieloletni Plan Inwestycyjny Gminy Ryki na lata 2008-2015 (Załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXIII/125/2008 Rady Miejskiej w Rykach z dnia 31 marca 2008 r.).
20. Założenie do projektu ustawy o rewitalizacji obszarów miejskich, Ministerstwo Infrastruktury, 2005, www.mi.gov.pl, s. 5, 10.12.2008.

Summary

Investments of communities in Poland are an important factor of their development. The analysis of investment activities in the Ryki community located on the territory of Lubelskie Voivodeship, carried out on the basis of planning documents, such as Multiannual Investment Plan and the Local Revitalisation Plan, is the subject of the paper. It stems from the analysis contained in the paper that the community has not got too ambitious investment plans and the main directions of investment outlays concern sectors of transport & communication as well as education & upbringing.

Informacje o autorze

mgr Emilia Urszula Wróblewska

*Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego
Wydział Nauk Ekonomicznych
Katedra Polityki Europejskiej
Finansów Publicznych i Marketingu
ul. Nowoursynowska 166, 02-787 Warszawa
e-mail: emilka.wroblewska@gmail.com*

CZEŚĆ II

FINANSE PUBLICZNE (PAŃSTWO, JEDNOSTKI SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO)

